

Toespraak van Maarten Engwirda op de Algemene Ledenvergadering
van D'66 in De Flint in Amersfoort op 30 oktober 1982

Democraten !

U bent hier vandaag naar het congres gekomen om te laten zien dat D'66 springlevend is. Ik denk dat u, net als ik, een beetje genoeg hebt van al die sombere en verdrietige berichtgeving van het afgelopen jaar, waar wij allemaal zelf ook een beetje verantwoordelijk voor zijn.

D'66 is een partij, die gelooft in de mondigheid van de mensen en dus van de kiezers. D'66 is echter ook een toekomstgerichte partij. Ik vind daarom, dat D'66 de uitspraak van die mondige kiezers wel volstrekt serieus moet nemen, maar daar toch niet te lang bij stil moet blijven staan. Waar het ons om moet gaan, is de toekomst. De toekomst van D'66, ja zeker Maar dan niet als doel op zichzelf, maar als middel om te komen tot een betere toekomst van de samenleving. Een toekomst die een nieuw perspectief biedt voor de vele mensen in de samenleving: ouderen, maar vooral jongeren, die zo'n perspectief momenteel node missen. Ik denk daarbij vooral aan de honderdduizenden werklozen, de schoolverlaters, en de vrouwen die zich buitengesloten voelen omdat er voor hen geen uitzicht is op ontplooiing via het verrichten van betaalde arbeid. Ik denk daarbij ook aan de jongeren en ouderen die geen

perspectief hebben omdat zij bang zijn voor de gevaren van kernenergie, kernbepapening en andere bedreigingen van het natuurlijke milieu op deze aarde. Een toekomst verder, die vooral ook ontplooiingskansen zal moeten bieden aan toekomstige generaties, onze kinderen en die van anderen.

Democraten !

D'66 moet een perspectief bieden voor de komende jaren, zo heb ik u gezegd. Maar waarom hebben jullie dan 'neen' gezegd tegen het komende kabinet CDA en VVD, zo zou u mij kunnen vragen. We hebben toch niet voor niks op het congres van 17 juli met z'n tweeduizenden besloten om de deur voor het meedoen aan zo'n combinatie op een kier te zetten ?

Op het congres van 17 juli is de deur naar samenwerking met CDA en VVD immers inderdaad op een kier gezet. Maar tevens is door dat congres met grote meerderheid de motie van Stijn Verbeek-Jacob Kohnstamm en mijzelf aangenomen. In die motie werd uitgelegd, dat om inhoudelijk-programmatische redenen de kansen op de vorming van een kabinet van D'66 met CDA en VVD zeer gering waren.

Ik sta nog steeds achter de besluitvorming op dat congres. Maar met evenveel overtuiging zeg ik u vandaag, dat juist op grond van die motie en de strategieresolutie van het Hoofdbestuur de Tweede Kamerfractie unaniem besloten heeft om aan het kabinet van CDA en VVD niet mee te doen.

3
1
17
2

Het komende kabinet heeft namelijk blijkens het Regeerakkoord juist geen perspectief te bieden, maar slechts bezuinigingen, een ongelijke behandeling van verschillende groepen in onze samenleving en een groter maken van de inkomensverschillen voor 1983. Ik zeg daar meteen bij, dat bezuinigingen nodig zijn. D'66 heeft het afgelopen jaar, zowel in het kabinet als in de Tweede Kamer getoond om voor de noodzaak van bezuinigen niet te willen weglopen, zoals met name de PvdA dat wél heeft gedaan ! Maar je moet dan wel goed kijken, wáár je bezuinigt. Voorstellen voor 1983 uit het Regeerakkoord als vergroting van de klassen en extra huurverhogingen, ook voor de laagste inkomens, zijn voor de Tweede Kamerfractie in ieder geval onaanvaardbaar ! Dat zelfde geldt voor de zeer ongelijke behandeling van de verschillende groepen in onze samenleving, die door CDA en VVD voor de komende 4 jaar wordt voorgesteld.

Terwijl aan de werknemers in het bedrijfsleven gevraagd wordt hun inkomens met 2% per jaar te matigen, wordt aan ambtenaren, trendvolgers en uitkeringstrekkefs een 4-jarige bevroezing of zelfs nominale verlaging van inkomens opgelegd. Ik vind dat onrechtvaardig en vrees daarvan, dat dat zal leiden tot een maatschappelijke polarisatie die het zo gewenste beleid, gericht op economisch herstel en terugdringing van de werkloosheid in de kiem zal smoren.

D'66 heeft voor dat beleid een concreet alternatief aan te bieden volgens de lijnen van onze nota Perspectief '86 en ons verkiezingsprogramma. U kent dat alternatief: bevroezing van alle inkomens gedurende een periode van 4 jaar, in combinatie met het zoveel mogelijk op peil houden van de bestedingen via het verlagen van de loon- en inkomstenbelasting. Uitvoering van dat alternatief, samen met onze voorstellen tot herverdeling van arbeid en een nieuwe opzet van het stelsel van sociale zekerheid zal kunnen leiden tot economisch herstel en terugdringing van de werkloosheid.

Die voorstellen bieden dan ook het perspectief, dat wij in het Regeerakkoord van CDA en VVD zo node missen. Daarom hebben wij 'neen' gezegd tegen het komende kabinet. Daarom ook zullen wij tegen dat kabinet een onafhankelijke, zakelijke oppositie voeren en de beleidsdaden van dat kabinet beoordelen aan de hand van het D'66-verkiezingsprogramma.

Democraten !

Hoe kort of lang die oppositieperiode ook zal duren, ik wil u beloven dat de Tweede Kamerfractie van D'66 haar uiterste best zal doen om in die periode de D'66-standpunten zo goed mogelijk te profileren. Ik zeg u dat, niet omdat wij ons als fractie nu zo verschrikkelijk belangrijk vinden, maar omdat wij nu eenmaal de speerpunt moeten en willen zijn van D'66 in de dagelijkse landelijke politiek. Ik heb er alle vertrouwen in dat de fractie, ondanks haar beperkte omvang, die rol ook zal kunnen vervullen. Ineke Lambers, Elida Wessel, Erwin Nypels, Louise Groenman, Gerrit Mik en ik zullen proberen de D'66-standpunten in Den Haag zo goed mogelijk te verwoorden.

Ik ben ervan overtuigd, dat wij als een goed team zullen kunnen functioneren en daarmee onze rol kunnen vervullen in de nieuwe start van D'66, het nieuwe élan, dat hier vandaag op dit congres is begonnen !

Democraten !

Dit congres is niet alleen het congres van het nieuwe begin, maar ook het congres van het afscheid. Afscheid helaas van 8 bewindslieden, waarvan er gelukkig 2 in de fractie zullen terugkeren. Afscheid helaas ook van 12 leden van de oude fractie, zij het dat 3 daarvan zich in het Hoofdbestuur voor de nieuwe start van de partij zullen gaan inzetten.

Ik wil hen allen bedanken voor de geweldige inzet, die zij het afgelopen jaar hebben getoond. Het is alleen maar tragisch dat de periode, waarin zij zich hebben ingezet, te kort heeft geduurd om daarvan voor D'66 en ook voor hen zelf de vruchten te kunnen plukken. Dat geldt in het bijzonder voor Jan Terlouw, de man die bijna tien jaar lang het gezicht van D'66 is geweest. Ook van hem nemen wij vandaag afscheid. Er zijn tussen hem en de partij het afgelopen jaar misverstanden gerezen. Er is een verwijdering ontstaan, zoals Jan zelf op het juli-congres constateerde. Het zij zo, hoe jammer dat ook is. Ik wil daar nu niet dieper op ingaan. Maar wel kan ik u verzekeren, dat Jan Terlouw zich het afgelopen jaar op verreweg de zwaarste post van het kabinet, Economische Zaken, met grote nauwgezetheid en toewijding van zijn taak heeft gekwetend.

Middels de oprichting van de Maatschappij voor Industriële Projekten en het opstarten van het projekt technologiebeleid heeft hij als eerste Minister van Economische Zaken een daadwerkelijk begin gemaakt met het beleid van industriële vernieuwing, waar hij en D'66 met hem de afgelopen jaren zo vurig voor heeft gepleit. De tijd is hem helaas niet gegund om dat beleid verder uit te werken en de resultaten van dat beleid te kunnen constateren. Na alle, vaak onterechte, kritiek die Jan Terlouw het afgelopen jaar heeft ondervonden, vind ik dat dat vandaag wel eens gezegd mag worden ! .

Jan !

Ik ben je zeer dankbaar voor alles wat je de afgelopen 11 jaar voor D'66 hebt gedaan. Ik wens je voor je toekomst, welke die ook zal zijn, het allerbeste toe, en hoop je nog vaak binnen en buiten D'66 te ontmoeten !

Democraten !

Ik beëindig deze korte toespraak met enkele woorden, gericht aan mijn voorganger, Laurens Jan Brinkhorst. Laurens Jan heeft het afgelopen jaar de moeilijke taak vervuld van voorzitter van de Tweede Kamerfractie. Ik vind, dat hij dat in dat jaar waarin zo ongeveer alles ons leek tegen te zitten, meer dan voortreffelijk heeft gedaan. Ik ben hem daar zeer dankbaar voor en ik weet zeker dat ik met het uitspreken van die dank mede namens de oude fractie van 17 en de nieuwe fractie van 6 spreek. Laurens Jan is zijn landelijke politieke carrière bijna 10 jaar geleden begonnen als Staatssecretaris

van Buitenlandse Zaken in het kabinet-Den Uyl. Iedereen, die hem langer kent, weet dat hij zich zelf beter geschikt achtte als bestuurder dan als volksvertegenwoordiger. Toen hij zich niettemin in 1977 kandidaat stelde voor de Tweede Kamerverkiezingen hebben verschillende D'66-ers, en niet de eerste de besten, tegen mij de verwachting uitgesproken dat Laurens Jan de rlt in de Kamer niet zou uitzitten.

Democraten !

Laurens Jan heeft als Kamerlid niet alleen die rit uitgezet, maar ook nog de volgende, waarin hij fractievoorzitter was. Nu, aan het begin van de derde rit, gaat hij weg na bijna 5½ jaar Kamerlidmaatschap. Hij is daarmee langer Kamerlid geweest voor D'66 dan Staatssecretaris. Zijn vertrek betekent voor de partij en voor de fractie een groot verlies. Ik vind, dat wij zijn besluit om zich de komende jaren opnieuw te gaan wijden aan de Europese zaak, na alles wat hij voor de partij gedaan heeft, moeten respecteren.

Laurens Jan !

Ik wens je daarom bijzonder veel succes met je nieuwe baan. Jij gaat een zeer belangrijke functie bekleden in een fascinerend land. Daarbij zul je D'66 niet vergeten, Ik heb begrepen dat je in Tokyo een D'66-afdeling wilt gaan oprichten. Maar ook wij zullen jou niet vergeten ! Bovendien denk ik, dat D'66 als internationaal gerichte partij er trots op is dat de Europese ambassadeur in Japan binnenkort een D'66-er zal zijn !

's-Gravenhage. 30 oktober 1982